

تحلیل محتوای کمی مقالات پرستاری مامایی چاپ شده در مجلات علوم

پزشکی ایران

حسین رنجبر^۱، عباس حیدری^۲، ربابه لطیف نژاد رودسری^۳، حسین کریمی مونتقی^۴، حسین نامدار ارشتناب^۴، لاله حسینی شهیدی^۵، مسعود حسینی^۶، زهره خاکبازان^۷، مریم ذاکری حمیدی^۸، محمد مجلی^{۵*}

۱. گروه پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران
۲. گروه پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۳. گروه مامایی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۴. گروه پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران
۵. گروه پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران
۶. گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۷. گروه مامایی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
۸. گروه مامایی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تنکابن، ایران

چکیده

زمینه و هدف: شناسایی نقاط ضعف و قوت مقالات پرستاری مامایی با روشهای تحلیل و نقد در تولید دانش و بهره برداری از آن حائز اهمیت است. این مطالعه با هدف تحلیل محتوی کمی مقالات پرستاری مامایی مجلات علوم پزشکی در دهه اخیر انجام گردید.

روش‌ها: به منظور تحلیل محتوی کمی مقالات پرستاری مامایی دهه اخیر بطور تصادف سال ۱۳۸۸ انتخاب گردید. از بین ۱۸۸ مقاله چاپ شده در این سال، ۱۶۸ مقاله با توجه به معیارهای ورود و خروج مورد ارزیابی قرار گرفت. ابزار تحلیل بر پایه نظر برنز و گرو (۲۰۰۷) تهیه گردید. متغیرهایی مانند ویژگی‌های نویسندگان، عنوان، نوع مطالعه، مقدمه، مروری بر متون، چکیده، بیان مسئله، اهداف، فرضیات، متغیرها، چارچوب، طرح تحقیق، یافته‌ها، بحث و نتیجه‌گیری و مرجع نویسی مورد تحلیل آماری قرار گرفت.

نتایج: بیشتر مقالات مورد بررسی از نظر موضوعی بالینی (۳۸/۱٪) بودند. ۸۳/۳٪ مقالات مورد بررسی دارای چکیده ساختارمند بودند. در بین مقالات: ۹۰/۵٪ نقد و تحلیل بر روی متون، ۸۹/۹٪ چارچوب پژوهش، ۲۳/۷٪ روش نمونه‌گیری، ۲۸/۶٪ کسب رضایت، ۴۳/۴٪ روایی و پایایی گزارش نشده بود است. در بخش بحث و نتیجه‌گیری مقالات از وضعیت مناسبی برخوردار بودند. میانگین تعداد کل منابع مورد استفاده در مقالات پرستاری مامایی ۲۳/۷۷ بوده است.

نتیجه‌گیری: مقالات پرستاری مامایی چاپ شده در مجلات علوم پزشکی از وضعیت نسبتاً مطلوبی برخوردار است. هرچند بیشتر مقالات در قسمت روش پژوهش دچار مشکل بوده و در مواردی مانند چارچوب پژوهش، نقد و تحلیل مروری بر متون نیازمند دقت بیشتر است.

کلید واژه‌ها:

تحلیل محتوی کمی،
مقالات پرستاری- مامایی

تمامی حقوق نشر برای
دانشگاه علوم پزشکی
تربت حیدریه محفوظ
است.

مقدمه

نمودی از حیات علمی جامعه به شمار می‌روند (۲۰۱). در سالهای اخیر تعداد مجله‌های علمی- پژوهشی علوم پزشکی و

مجلات علمی- پژوهشی، نمایانگر دستاوردهای جامعه علمی در گسترده‌ترین ابعاد خود از نظر جهانی، ملی و منطقه‌ای بوده و

پایانی قرار داد (۱۷-۱۹). در این رابطه مطالعه‌ای توسط Mantzoukas و همکاران (۲۰۰۹)، با هدف تجزیه و تحلیل محتوای کمی مقالات پژوهشی چاپ شده در ۱۰ مجله پرستاری عمومی که در طی سال‌های ۲۰۰۰-۲۰۰۶ انجام گردید. مطالعه ایشان نشان داد که، مقالات پرستاری نیازمند تشویق بیشتر برای چاپ مستندات با کیفیت بالا همراه با شواهد پژوهشی تفسیری، تست تئوری و انواع ارزشیابی (Evaluative) در ارتباط با عملکرد هستند (۲۰).

با در نظر گرفتن این که هدف نهایی مقالات پرستاری و مامایی افزایش بدنه دانش این رشته‌ها و کاربرد عملی در بالین می‌باشد و ارزیابی و تحلیل مقالات پژوهشی در بالا بردن کیفیت مقالات پژوهشی و ارزیابی دانش مقالات نقش به‌سزایی دارد و با توجه به اینکه هیچ مقاله‌ای در زمینه ارزیابی مقالات پرستاری مامایی انجام نگردیده است، پژوهشگران بر آن شدند تا مطالعه‌ای با هدف تحلیل محتوی کمی مقالات پرستاری مامایی مجلات علوم پزشکی در دهه اخیر انجام دهند.

روش‌ها

با توجه به اینکه تحلیل محتوی کمی تمامی مقالات پرستاری-مامایی چاپ شده در مجلات علمی پژوهشی علوم پزشکی در دهه اخیر، از بین سالهای دهه اخیر (۱۳۸۶ تا ۱۳۹۶) سال ۱۳۸۸ بطور تصادف انتخاب و مقالات چاپ شده پرستاری مامایی و در مجلات علوم پزشکی در این سال بررسی گردید. در تحلیل محتوی کمی مقالات پرستاری-مامایی فوق پژوهشگران ابتدا لیست معتبری از مجلات علوم پزشکی دارای رتبه علمی پژوهشی منتشر شده را تهیه نمودند. سپس با بررسی این مجلات تعداد ۱۸۸ مقاله که نویسنده اصلی یا مسئول آن پرستار یا ماما بودند انتخاب شدند. از بین مقالات به دست آمده تعداد ۲۰ مقاله با توجه معیارهای خروج (مقالات ابزار سنجی، تکراری و نامرتب با رشته) از مطالعه خارج و در نهایت ۱۶۸ مقاله مورد ارزیابی قرار گرفت. پژوهشگران با بررسی متون و نظرات کارشناسان و بر پایه و اولین گام نقد مقالات پژوهشی پیشنهاد شده توسط برنز و گرو (۲۰۱۳) ابزار مناسبی را تهیه

مقالات ایرانی چاپ شده در مجلات داخلی و خارجی رشد چشمگیری در حدود ۷/۵ برابر را نشان می‌دهد (۳). در این میان مقالات پرستاری-مامایی نیز نقش ارزنده‌ای در پیشبرد بدنه دانش پزشکی داشته، به طوریکه ما شاهد انجام پژوهش‌های کاربردی و چاپ روز افزون این مقالات هستیم. با وجود انتشار وسیع مقالات پرستاری-مامایی، استفاده بهینه از یافته‌های پژوهشی این مقالات همیشه مد نظر بوده است (۴). هرچند ارزیابی کیفیت مقالات با توجه به اهمیت آن کار مشکلی است (۵)، پالایش و توسعه دانش پزشکی، متضمن فرآیند نقد خردمندانانه مقالات پژوهشی است (۶). درک و شناخت بهتر عیوب مقالات پژوهشی، به تنظیم فرضیه‌های تازه و ارائه تئوری‌های جدید منجر می‌گردد (۸،۷) و شناسایی نقاط ضعف و قوت مقالات با روشهای تحلیل و نقد در تولید دانش و بهره‌برداری از آن حائز اهمیت است (۱). در حقیقت مقالات زیادی در مجلات علوم پزشکی کشور به چاپ می‌رسد، بدون آن که نقد شوند، به نحوی که تقریباً در هیچ یک از مجله‌های علمی پژوهشی، بازتاب نظر خوانندگان در هر شکل ممکن دیده نمی‌شود (۳).

مطالعات رضایی و همکاران (۱۳۸۲)، شیبانی نیا و همکاران (۱۳۸۸)، عقیلی (۱۳۸۶)، ولایی و همکاران (۱۳۸۵) و علاالدینی و همکاران (۱۳۸۹) در ارزیابی مقالات چاپ شده در مجلات علوم پزشکی مشکلاتی متعددی را در زمینه محتوی، ساختار، نگارش و مرجع نویسی مقالات نشان داد (۱، ۹-۱۲). وجود چنین مشکلاتی در مقالات چاپ شده نگاه نقادانه و دقیقتری را طلب می‌کند. Makela و Witt (۲۰۰۵) خواندن مقالات با یک فرایند ارزیابی نقادانه را به منظور استفاده آنها در حل مشکلات بالینی توصیه کرده‌اند (۸). ارزیابی دانش موجود در مقالات پژوهشی نیازمند درک گزارش پژوهشی و آشنایی با فرآیند پژوهش و نقد است (۱۴، ۱۴). تحلیل محتوی کمی یکی از روشهای تحلیل مقالات علمی پژوهشی چاپ شده در مجلات به شمار می‌رود (۱۶، ۱۵) که به وسیله آن می‌توان متون را مورد ارزیابی و تحلیلی منظم‌تر، دقیق‌تر و از همه مهم‌تر با درجات بالاتری از

محتوایی ۴۸/۲٪ بوده است و در ۴۳/۴ درصد موارد نیز اصولاً گزارش نشده است. همچنین بیشترین روش آماری استفاده شده در مقالات پرستاری و مامایی توصیفی و تحلیلی با ۷۴/۴٪ بوده است. ۷۰/۲٪ مقالات مورد بررسی مطالعه مقدماتی نداشتند. ۷۵/۶٪ مقالات معیارهای ورود به مطالعه و در ۵۷/۸٪ معیارهای خروج از مطالعه در مقالات پرستاری مامایی ذکر شده بود. اگر چه در ۹۱٪ مقالات حجم نمونه و در ۸۴٪ خصوصیات نمونه ذکر شده بود در ۷۶/۸ درصد مطالعات به موضوع افت نمونه هیچ اشاره ای نشده بود. همچنین یافته های به دست آمده در ارزیابی یافته ها و بحث و نتیجه گیری در جداول ۴ و ۵ گزارش شده است. میانگین تعداد کل منابع مورد استفاده در مقالات پرستاری مامایی مورد ارزیابی ۲۳/۷۷ بوده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی مقالات پرستاری مامایی چاپ شده در مجلات علوم پزشکی برحسب دسته بندی موضوعی

فراوانی		دسته بندی موضوعی
تعداد	درصد	
۶۴	۳۸/۱	بالینی
۳۲	۱۹/۵	آموزشی
۲۶	۱۵/۵	مدیریتی - حرفه‌ای - اخلاقی
۴۶	۲۷/۴	ارتقاء سلامت
۱۶۸	۱۰۰	جمع کل

بحث

بیشتر مقالات پرستاری مامایی مورد ارزیابی از نظر موضوعی در دسته بندی بالینی جای می‌گیرند که با نتایج سایر مطالعات از جمله Mantzoukas (۲۰۰۹) با ۴۵٪ مطالعات بالینی، همخوانی دارد (۲۱). در مقایسه با مقالات بتولی (۱۳۸۹)، ولایی و همکاران (۱۳۸۵)، و Tiew (۱۹۹۸) که بیشتر مقالات دارای ۲ تا ۳ سه نویسنده بود (۲۱-۲۲)، یافته های مطالعه حاضر با میانگین ۴ نویسنده نشان از این دارد که مقالات پرستاری مامایی از نظر تعداد نویسندگان رو به افزایش بوده است که شاید به دلیل همکاری بیشتر اعضای گروه های پرستاری و مامایی باشد.

نمودند. روایی ابزار با روایی محتوی و پایایی آن با روش همسانی درونی (آلفای کرونباخ) مورد محاسبه قرار گرفت (۰/۸۳). در جمع آوری داده ها نخست مقالات مطالعه شده و سپس ویژگیهای آنها در ابزار ثبت گردید. متغیرهایی مانند نوع مطالعه، موضوع، چکیده، بیان مسئله، اهداف، فرضیات و متغیرها مروری بر متون، چارچوب نظری، طرح تحقیق، نمونه و موقعیت، راهبرد اندازه گیری، تحلیل های آماری، یافته ها، بحث و نتیجه گیری و مرجع نویسی مورد تحلیل آماری قرار گرفت. لازم به یاد آوری است که برای محرمانه ماندن نام نویسندگان مقالات بدون نام ارزیابی شدند.

نتایج

دسته بندی موضوعی مقالات پرستاری مامایی نشان داد که بیشتر مقالات بالینی بوده است (جدول شماره ۱). همچنین یافته های مربوط به ویژگی های نویسندگان و عنوان مقاله مورد بررسی قرار گرفت که در جدول شماره ۲ ارائه شده است. ۸۲/۳٪ مقالات مورد بررسی دارای چکیده ساختارمند بودند. ۴۹/۱٪ مقالات مورد بررسی از نوع مقطعی-توصیفی، ۵/۴٪ مورد شاهدهی-کوهورت، ۳۵/۲٪ مداخله ای، ۶٪ موردی و ۱/۸٪ مروری بودند. همچنین بررسی روش تحقیق در مطالعات کیفی مطالعه حاضر نشان داد که ۳/۶٪ مقالات از نوع پدیدارشناسی، ۱/۲٪ نظریه پایه، ۳/۶٪ تحلیل محتوا، ۱/۸٪ میکس متد و ۶٪ سایر روش ها بوده است. در ۴۴٪ موارد از روش نمونه گیری آسان یا در دسترس استفاده شده و پس از آن روش تصادفی ساده با ۱۹٪ در مرحله بعدی بوده است و در ۲۳/۷٪ از مقالات نیز اشاره ای به روش نمونه گیری نشده است. یافته های مربوط به بخش مقدمه، مروری بر متون و چهارچوب پژوهش در جدول شماره ۳ ارائه گردیده است. در ۶۰/۱٪ مقالات ابزار به کار رفته پرسشنامه و در ۱۰/۶٪ مصاحبه بود. بیشترین روش مورد استفاده برای تعیین پایایی ابزار پژوهش آزمون مجدد با ۲۶/۲٪ و پس از آن استفاده از ضریب آلفای کرونباخ با ۱۳/۱٪ و دو نیمه کردن با ۱۱/۳٪ بوده است. بیشترین روش مورد استفاده برای تعیین روایی ابزار پژوهش روایی

جدول ۲. توزیع فراوانی مطلق و نسبی مقالات پرستاری مامایی چاپ شده در مجلات علوم پزشکی برحسب ویژگی های نویسندگان و عنوان مقاله

ویژگی های نویسندگان		بلی		خیر	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۱۵۵	۹۲/۳	۱۳	۷/۷	صلاحیت انجام مطالعه	
۴۲	۲۵/۵	۱۲۳	۷۴/۵	عضو هیأت علمی دانشگاه محل چاپ مجله	
۶۸	۴۰/۵	۱۰۰	۵۹/۶	همکاری مشاور آماری	
ویژگیهای عنوان مقاله					
۱۵۶	۹۲/۹	۱۲	۷/۱	وضوح عنوان	
۱۲۴	۷۳/۸	۴۴	۲۶/۲	بیان نوع مطالعه	
۱۵۴	۹۱/۷	۱۳	۷/۷	ذکر متغیرهای اصلی	
۱۴۴	۸۵/۵	۲۴	۱۴/۳	جمعیت مورد مطالعه	
۱۱	۶/۵	۱۵۷	۹۳/۵	استفاده از کلمات نامأنوس	
۲۳	۱۳/۷	۱۴۵	۸۶/۳	ذکر زمان	
۴۷	۲۸/۰	۱۲۱	۷۲/۰	ذکر مکان	
۱۰۴	۶۱/۹	۶۴	۳۸/۱	ذکر سال انجام پژوهش	
۶۶	۳۹/۳	۱۰۲	۶۰/۷	سازمان حمایت کننده یا منابع مالی	

جدول ۳. توزیع فراوانی مطلق و نسبی مقالات پرستاری مامایی چاپ شده در مجلات علوم پزشکی بر حسب ارزیابی مقدمه، مروری بر متون و

چهارچوب پژوهش

مقدمه		بلی		خیر	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۱۶۰	۹۵/۲	۸	۴/۸	شروع زمینه پژوهش با تعریف مشکل	
۱۶۳	۹۷	۵	۳	بیان اهمیت موضوع	
۱۳۷	۸۱/۵	۳۱	۱۸/۵	بیان وضعیت موجود	
۹۱	۵۴/۲	۷۷	۴۵/۸	راه حل های کنونی برخورد با مشکل	
۱۶۳	۹۷	۵	۳	بیان اهداف پژوهش	
۲۴	۱۴/۳	۱۴۴	۸۵/۷	بیان فرضیه یا سؤالات پژوهش	
مروری بر متون					
۱۳۷	۸۱/۵	۳۱	۱۸/۵	توصیف مطالعات و تئوری های مرتبط	
۹۹	۵۸/۹	۶۹	۴۰/۷	جدید بودن منابع	
۱۶	۹/۵	۱۵۲	۹۰/۵	نقد مطالعات مرور متون	
۷۸	۴۶/۴	۹۰	۵۳/۶	ارائه خلاصه ای از دانش موجود	
۱۷	۱۰/۱	۱۵۱	۸۹/۹	چارچوب پژوهش	

جدول ۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی مقالات پرستاری مامایی چاپ شده در مجلات علوم پزشکی برحسب ارزیابی بخش یافته های پژوهش

بخش یافته های پژوهش		بلی		خیر	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
ذکر فاصله اطمینان	۴۲	۲۵	۱۰۷	۶۳/۷	
عدم ذکر P value ضروری	۱۲۸	۷۶/۲	۱۵	۸/۹	
وجود جداول یا نمودار در مقاله	۱۳۰	۷۷/۴	۱۷	۱۰/۱	
مشخص بودن زمان و مکان در نمودار یا جدول	۵۶	۳۳/۳	۹۳	۵۵/۴	
مناسبت نوع نمودار با متغیرهای مورد مطالعه	۱۳۳	۷۹/۲	۱۱	۶/۵	
وضوح جداول و نمودارها	۱۳۰	۷۷/۴	۱۷	۱۰/۱	
بیان نتایج توصیفی و سپس تحلیلی	۱۵۲	۹۰/۵	۱۰	۶	
در راستا بودن یافته با اهداف	۱۶۶	۹۸/۸	۱	۰/۶	
بحث در راستای یافته های اصلی	۱۶۱	۹۵/۹	۷	۴/۲	

و همکاران (۱۳۸۷) نیز ۲۸/۸٪ مقالات حاصل از پایان نامه‌ها در دانشگاه مربوطه به چاپ رسیده بود (۲۳).

در مقایسه با یافته های مطالعه علالدینی و همکاران (۱۳۸۹) که تنها ۲۲/۹ درصد از مقالات پزشکی دارای چکیده ساختار یافته بودند (۱۲). وضعیت بهتر مقالات پرستاری مامایی از حیث وجود چکیده با ساختار مشهود است. یافته های ارزیابی بخش مقدمه مقالات پرستاری مامایی با یافته های شیبانی نیا و همکاران (۱۳۸۸) در بررسی مقالات دندانپزشکی در سال ۸۵ که نشان داد ضعیف ترین قسمت مقالات انتشار یافته، نگارش مقدمه مقاله بوده است (۹) همخوانی ندارد چرا که مقالات

با توجه به اینکه بیشتر نویسندگان مقالات خود را در مجلات محل کار خود به چاپ رسانده اند به نظر میرسد اعتماد دوجانبه بین نویسندگان مقاله و مسئولان مجله به یکدیگر و سهولت بیشتر مراحل انجام کار یکی از دلایل تمایل نویسندگان به ارسال مقاله به مجله دانشکده محل کار خود باشد. در مطالعه بتولی (۱۳۸۹) ۳۸/۶٪ مقالات مربوط به نویسندگان داخل دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ۴۱/۱٪ مقالات مربوط به نویسندگان خارج از دانشگاه علوم پزشکی کاشان و ۲۰/۳٪ مقالات به طور مشترک بین نویسندگان داخل دانشگاه و دیگر مراکز علمی تهیه شده بود (۲۲). همچنین در مطالعه آصف زاده

جدول ۵. توزیع فراوانی مطلق و نسبی مقالات پرستاری مامایی چاپ شده در مجلات علوم پزشکی برحسب بررسی بخش بحث و نتیجه گیری

ارزیابی بخش بحث و نتیجه گیری		بلی		خیر	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
بیان نتایج موافق و مخالف	۱۲۲	۷۲/۶	۴۳	۲۵/۶	
حمایت از نتایج بوسیله تحلیل گزارشها	۱۴۵	۸۶/۳	۲۰	۱۱/۹	
مناسبت یافته ها با پرسش و اهداف پژوهش	۱۶۴	۹۷/۶	۲	۱/۲	
یافته های خارج از انتظار	۲۶	۱۵/۵	۱۳۶	۸۱	
محدودیت های پژوهش	۵۵	۳۲/۷	۱۱۱	۶۶/۱	
قابلیت تعمیم	۸۲	۴۸/۸	۸۳	۴۹/۴	
پیشنهاد برای پژوهش های آینده	۷۵	۴۴/۶	۹۱	۵۴/۲	
ملاحظات اخلاقی	۸۲	۴۸/۸	۸۲	۴۸/۸	
مطابقت یافته ها با موارد مورد انتظار	۱۵۵	۹۲/۳	۵	۳	
پیوستگی یافته ها با نتایج تحقیقات قبلی	۱۴۳	۸۵/۱	۱۶	۹/۵	

(۱۵). همانطور که گفته شد در ۳۷/۴٪ مقالات هیچ اشاره ای به روش پایایی ابزار پژوهش نشده بود. البته شایان توجه است که در مطالعات مشابه در مورد سایر مقالات هیچ اشاره ای به روایی و پایایی مطالعات و بررسی آنها نشده بود که از این نظر وضعیت مقالات پرستاری مامایی از وضعیت مناسبتری برخوردار است (۱، ۹-۱۲). همچنین بیشترین روش آماری به کار گرفته شده استفاده شده در مقالات پرستاری و مامایی از نوع توصیفی و تحلیلی بوده است که با یافته های علای الدینی و همکاران (۱۳۸۹) همخوانی دارد. یافته های آنها نشان داد که در طی سال های اخیر استفاده از تست های پیشرفته و تحلیلی رو به افزایش بوده است. به نظر ایشان هرچند درصد کمی از مقالات از تست های آماری استفاده نموده بودند (۱۲). به نظر می رسد مقالات پرستاری مامایی در مقایسه با سایر مقالات علوم پزشکی از آمار تحلیلی بیشتری استفاده نموده اند.

یکی از مواردی که اعتبار نتیجه گیری یک مطالعه را خدشه دار می کند عدم انتخاب تصادفی نمونه ها در مطالعات تجربی و عدم شانس مساوی همه افراد جامعه است (۱۴، ۲۴-۲۵). در مطالعه حاضر هم چنانچه مشهود است به کار گیری روشهای مناسب نمونه گیری در مطالعات پرستاری تا حدودی جای تامل دارد. در مطالعه ای نیز که جواهری و همکاران (۱۳۸۶) بر روی کیفیت پایان نامه های دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی قزوین انجام دادند ۵۶ درصد پایان نامه ها دارای اشکالات زیاد در روش نمونه گیری بودند (۲۶).

انجام تحقیق نه تنها به دقت عمل و مهارت نیاز دارد، بلکه باید مبتنی بر صداقت و امانتداری نیز باشد. انجام تحقیق اخلاقی با تعیین موضوع مطالعه، آغاز و تا انتهای چاپ مطالعه ادامه می یابد (۱۴، ۱۵-۱۶). پژوهشگران باید قبل از کاربرد اطلاعات سلامتی فرد یا فاش سازی آنها به منظور اهداف تحقیقی از فرد اجازه کتبی یا اختیار کتبی اخذ نمایند. با توجه به ضرورت کسب رضایت اخلاقی، عدم گزارش کسب رضایت در ۲۸/۶٪ مقالات مورد بررسی مشکل شایان توجهی است که البته با سایر مطالعات انجام شده در این زمینه از جمله در مطالعه

پرستاری مامایی از وضعیت مناسبی در بخش مقدمه پژوهش برخوردار بودند. مقصود از نگارش مروری برمتون بنا نهادن زمینه ای برای مطالعه و بررسی مسئله تحقیق مورد نظر از زوایای مختلف است. خواندن و نقد منابع باعث درک دانش کنونی در ارتباط با مسئله تحقیق مورد نظر می شود. فرایند مرور تنها تهیه فهرستی توصیفی یا جمع بندی از مطالعات منتشر شده نیست بلکه شامل تحلیل انتقادی پژوهشگر روی متون موجود در رابطه با موضوع مورد علاقه است (۲۴). متاسفانه در اکثر مقالات پژوهشی، تحلیل انتقادی متون دیده نمی شود (۲۵) که یافته های مطالعه حاضر نیز این موضوع را تایید می کند. در واقع به دلیل ساختار مجلات و طولانی شدن مقاله که اجازه نقد مرور بر متون و ارائه خلاصه ای از دانش موجود را نمی دهد، این امر به دور از انتظار نیست.

یکی از نقاط ضعف مقالات مورد ارزیابی نبود چارچوب پنداشتی یا نظری در ۸۹/۹٪ مقالات بود. هرچند این مشکل در مقالات پرستاری معمول است چنانچه ۴۹٪ مقالات پرستاری که در فواصل سالهای ۱۹۷۷ تا ۱۹۸۶ منتشر شده اند از دیدگاه نظری مشخصی برخوردار نبودند. همچنین در همان منبع به گفته سارتر (۱۹۸۸) تحقیقات پرستاری فقدان هشدار دهنده ای از ارتباطات نظری را نشان می دهد. با این وجود انتظار رو به رشدی وجود دارد که چارچوب مبدل به بخش یکپارچه ای از تحقیق پرستاری شود (۲۴). البته در مقایسه با مقالات پژوهشی سایر رشته ها مقالات پرستاری مامایی از وضعیت بهتری برخوردار هستند چرا که در هیچ یک از مطالعات مشابه داخلی چارچوب پژوهش و بررسی آن در ارزیابی مقالات پژوهشی مورد توجه قرار نگرفته بود (۱، ۹-۱۲).

یافته های مطالعه حاضر نشان داد که بیشتر مطالعات مورد بررسی با ۴۹/۱٪ از نوع توصیفی و مقطعی بوده که با مطالعه Mantzoukas (۲۰۰۹)، علای الدینی و همکاران (۱۳۸۹)، عقیلی و همکاران (۱۳۸۶) همخوانی دارد (۱۰، ۱۲، ۲۰). استفاده از ابزارهای دقیق در ثبت پیامدهای مورد نظر یکی از عوامل مهم در اطمینان از صحت داده های به دست آمده می باشد

دسترسی آسانتر به منابع لاتین و یا کمبود مراکز خدمات نمایه سازی و چکیده نویسی منابع فارسی به خصوص مجلات فارسی در ارتباط باشد. این در حالی است که چنانچه طراحی مطالعه درست باشد، به دلیل شباهت بیشتر محیط تحقیق، منابع داخلی برای بحث و مقایسه مناسب تر هستند.

نتیجه گیری

در کل به نظر میرسد مقالات پرستاری مامایی چاپ شده در مجلات علوم پزشکی در مقایسه با مقالات سایر رشته ها از وضعیت نسبتا مطلوبی برخوردار است. هرچند بیشتر مقالات در قسمت روش پژوهش دچار مشکل بوده در مواردی مانند چارچوب پژوهش، نقد و تحلیل مروری بر متون نیازمند دقت بیشتر است. در خاتمه پیشنهاد می‌گردد مقالات پرستاری-مامایی با توجه به گامهای پیشرفته تر نقد مورد تحلیل قرار گرفته و همچنین با مقالات خارجی مقایسه گردد.

تضاد منافع

در این پژوهش هیچ گونه تعارض منافی توسط نویسندگان گزارش نشده است.

References

1. Rezaei Ghaleh N, Saydat F, Azizi F. Study of quantitative and qualitative changes of Iranian medical papers published in foreign journals from 1992 to 2002 using Impact Factor. *Journal of Medical Research*. 2003; 27 (2): 129-143.
2. Bellman L. *Nurse led change and development in clinical practice*: Wiley; 2002.
3. Hall G. *How to Write a Scientific Paper*. London: BMJ, 1994: 5-20
4. Nikbakht Nasrabadi A, Parsa Yekta Z, Barim Nejad L. Promotion of Research in Tehran Nursing Midwifery Faculty: A Report of a Practical Research. *Quarterly Journal of Hayat*. 2005; 11(22): 5-13
5. Ashraf Ganjoie N, Shibani V, Mahdavinia J, Gholam Hosseinian. Evaluation of opinions and rate of authors' satisfaction from Kerman University of Medical Sciences journal in 2005 and 2006. *Journal of Kerman University of Medical Sciences*: 2008; 15(4): 337-346.

جوهری و همکاران (۱۳۸۶) که، ملاحظات اخلاقی در ۱/۵٪ موارد با اشکال زیاد، در ۱/۵٪ موارد با اشکال کم و در ۹۷٪ موارد بدون اشکال را گزارش نمودند (۲۶)، همخوانی ندارد. شاید این اختلاف ناشی از یکسان نبودن ابزار و نیز دقت بیشتر و اهمیتی باشد که نویسندگان مطالعه حاضر در مورد کسب رضایت داشته اند.

با وجود اینکه عمده ترین علت رد مقالات پزشکی مسائل روش شناسی و عدم انطباق یافته های تحقیق با بحث و نتیجه گیری ذکر شده است (۱۴). تحلیل مقالات در بخش بحث و نتیجه گیری هرچند دارای اشکالاتی بودند اما در کل وضعیت مطلوبی برخوردار هستند. در حالیکه مطالعه آصف زاده و همکاران (۱۳۸۶) در مورد مقالات پزشکی قزوین اکثرا ۵۰/۸٪ در قسمت بحث و نتیجه گیری ضعیف بودند (۲۳). هم چنین در مطالعه ولایی و همکاران (۱۳۸۴) نیز تعدادی از مقالات در قسمت بحث و نتیجه گیری اشکالاتی داشتند (۱۱). یافته های به دست آمده در تحلیل بخش منابع این مطالعه با یافته های فخاری (۱۹۹۴)، جاهد (۱۹۹۴) و ولایی و همکاران (۱۳۸۵) همخوانی دارد (۱۱)، ۲۷-۲۸). شاید این موضوع با اعتماد کمتر به منابع فارسی یا

6. Robu I, Marineanu D, Aciu I, Wood-Lamont S. Improving standards in the scientific biomedical community in Romania by using journal ranking to improve journal quality. *Health information & libraries journal*. 2001;18(2):91-8.
7. Reed DA, Kern DE, Levine RB, Wright SM. Costs and funding for published medical education research. *Jama*. 2005;294(9):1052-7.
8. Makela M, Witt K. How to read a paper: critical appraisal of studies for application in healthcare. *Singapore medical journal*. 2005;46(3):108.
9. Shibani Nia A, Velaee N, Mohammad Sadeqi Sh, Azizi F. The study of the accuracy of writing articles in dental scientific journals of the country in 2006. *Research in Medicine*. 2009; 33(1):5-11
10. Aghili A, Aminipour M R, Ahmadi M H, Beyki O. Evaluation of scientific and research journals of the universities of medical sciences of the country through the analysis of references to articles published from 1997 to 2000. *Hakim*. 2007; 10(1): 36-42.

11. Valaei N, Kosaryan M, Nasiri E, Mossavi S. Methodological evaluation of the papers published in the journal of Mazandaran university of medical sciences, number 1-47, summer 2005. *J Mazandaran Univ Med Sci.* 2006; 16 (52) :131-140.
12. Alaedini F, Khoddam H , Kazemi Bajestani MR , Koshan F , Etemadi A , Keshtkar AA. Quality of Published medical articles in approved Medical Journals by Islamic Republic of Iran Committee of Medical Journal (1983-2005). *J Gorgan Univ Med Sci.* 2010; 12 (2) :77-81.
13. Zheng J. Try to improve journal quality by improving standards and editing process. *Shanghai Kou Qiang Yi Xue* 2005; 14(2): 97-8.
14. Soori H. Evaluating and Appraisal of Epidemiological Scientific Papers. *jour guilan uni med sci.* 2002; 11 (41) :64-69.
15. Greenfield MLV, Rosenberg AL, O'Reilly M, Shanks AM, Sliwinski MJ, Nauss MD. The quality of randomized controlled trials in major anesthesiology journals. *Anesthesia & Analgesia.* 2005;100(6):1759-64.
16. Stone E. *Research methods in Organizational Behavior.* Homewood,: scott, Foresman;1978.
17. Bardon, A: *Content Analysis.* Translation by: Ashnaee M, Yemeni Yemniduzi sorkhabi M. Shahid Beheshti University, Tehran, 1996.
18. Sediq Sarvestani R. Application of Content Analysis in Social Science. *Journal of Social Sciences, University of Tehran,* 1997; 8(8): 91-131.
19. Riff D, Lacy S, Fico F. *Analyzing media messages: Using quantitative content analysis in research:* Routledge; 2014.
20. Mantzoukas S. The research evidence published in high impact nursing journals between 2000 and 2006: A quantitative content analysis. *International Journal of Nursing Studies.* 2009;46(4):479-89.
21. Batooli Z. Survey on citations and collaboration rate in Feyz, *Journal of Kashan University of Medical Sciences,* from 2002 through 2008. *Feyz.* 2010; 14 (2) :154-162.
22. Tiew WS. *Journal of Natural Rubber Research 1987-1996: A ten-year bibliometric study.* *IASLIC Bulletin.* 1998;43(2):49-57.
23. Acefzadeh S. Critical analysis of studies in medical science. *Research in Medicine.* 2005; 29 (3):195-201.
24. Grove SK, Burns N, Gray J. *The practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence:* Elsevier Health Sciences; 2012.
25. Beck CT. *Study guide to accompany Essentials of nursing research: methods, appraisal, and utilization:* Lippincott Williams and Wilkins; 2006.
26. Javaheri M, MashatanM, Rafatee M. Proposal Evaluation and Report of Student Research Projects of Qazvin University of Medical Sciences (short report). *Journal of Qazvin University of Medical Sciences.* 2007; 11(3); 82-84.
27. Fakhari H. Citations of graduate thesis, School of Health, Tehran University of Medical Sciences during 1979–1991: [Thesis]. Tehran: Iran, Iran University of Medical Sciences and Health Services; 1994.
28. Jahed H. Citation analysis references of dissertations of general practitioner in medical university of Shahid Beheshti, medical faculty between 1989 & 1993. *MSC dissertations faculty of management and medical information, Iran university of medical sciences.* 1992.

Quantitative content analysis of published nursing-midwifery articles in Iranian medical journals

Hossein Ranjbar¹, Abbas Heydary², Robab Latifnegad Rudsari³, Hossein Karimi Moonaghi⁴,
Hossein Namdar Areshtenab⁵, Lale Hosseini Shahidi⁶, Masood Hosseini⁷, Zohreh Khakbazan⁸,
Maryam Zakrri Hamidi⁹, Mohammad mojalli^{10*}

1. Nursing Department, School of Nursing & Midwifery, Torbat Heydaryeh University of Medical Sciences, Torbat Heydaryeh, Iran
2. Nursing Department, School of Nursing & Midwifery, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran
3. Midwifery Department, School of Nursing & Midwifery, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran
4. Nursing Department, School of Nursing & Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran
5. Nursing Department, School of Nursing & Midwifery, Gonabad University of Medical Sciences, Gonabad, Iran
6. Department of Medical Education, School of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran
7. Midwifery Department, School of Nursing & Midwifery, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
8. Midwifery Department, School of Nursing & Midwifery, Azad University of Medical Sciences, Tonkabon, Iran

Corresponding author: Email: mmojali@yahoo.com

Abstract

Background & Aim: Identifying the weaknesses and strengths of nursing and midwifery articles using analytical and critique methods is important for knowledge generation and exploitation. This research aimed to perform a quantitative content analysis of nursing/midwifery articles in the last decade.

Methods: In order to analyze content of nursing/midwifery articles in the last decade quantitatively, year 2009 was selected randomly. Among 188 articles that published in that year, 168 articles were evaluated according to inclusion and exclusion criteria. The analysis tool was based on Burns & Grove (2007). Variables such as author characteristics, title, type of study, introduction, review of literature, abstract, statement of problem, goals, assumptions, variables, framework, research design, findings, discussion and conclusion and reference were analyzed statistically.

Results: From a subject point of view, most of the articles were clinical study (38.1%). Most of the articles (83.3%) had structural abstract. The non-reported variables included: critique and analysis of literature (90.5%), research framework (89.9%), sampling method (23.7%), consent obtaining (28.6%) and validity and reliability (43.4%). Discussion and conclusion section of the articles was in a favorable status. The average total number of references used in nursing/midwifery articles was 23.72.

Conclusion: The nursing/midwifery articles published in medical journals had a relatively favorable status. However, most of the articles had problems in methodology and in some cases, such as the research framework, critique and review of the literature, more accuracy is necessary.

Keywords:

quantitative content analysis, nursing/midwifery articles

How to Cite this Article:

Ranjbar H, Heydary A, Latifnegad Rudsari R, Karimi Moonaghi H, Namdar Areshtenab H, Hosseini Shahidi L, Hosseini M, et al. Quantitative content analysis of published nursing -midwifery articles in Iranian medical journals. Journal of Torbat Heydaryeh University of Medical Sciences. 2018;6(1):46-54.